

No. 39857

**Belgium (on behalf of Belgium and Luxembourg in the name
of the Belgo-Luxembourg Economic Union)
and
Bolivia**

**Agreement between the Belgo-Luxembourg Economic Union and the Government of
the Republic of Bolivia on the reciprocal protection and encouragement of
investments. Brussels, 25 April 1990**

Entry into force: *10 January 2004 by the exchange of instruments of ratification, in
accordance with article 13*

Authentic texts: *Dutch, French and Spanish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Belgium, 20 January 2004*

**Belgique (agissant pour la Belgique et le Luxembourg, au
nom de l'Union économique belgo-luxembourgeoise)
et
Bolivie**

**Accord entre l'Union économique helgo-luxembourgeoise et le Gouvernement de la
République de Bolivie concernant l'encouragement et la protection réciproques
des investissements. Bruxelles, 25 avril 1990**

Entrée en vigueur : *10 janvier 2004 par échange des instruments de ratification,
conformément à l'article 13*

Textes authentiques : *néerlandais, français et espagnol*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *Belgique, 20 janvier 2004*

[DUTCH TEXT — TEXTE NÉERLANDAIS]

OVEREENKOMST

tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Regering van de
Republiek Bolivië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van
investeringsen

DE REGERING VAN HET KONINKRIJK BELGIE, krachtens bestaande
overeenkomsten mede uit naam van de Regering van het Groothertogdom
Luxemburg

en

DE REGERING VAN DE REPUBLIEK BOLIVIE,
VERLANGEND, hun economische samenwerking te ontwikkelen door
gunstige voorwaarden te scheppen voor de verwezenlijking van investeringen
door investeerders van een Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied
van de andere Overeenkomstsluitende Partij,

Overwegende de gunstige invloed die dergelijke Overeenkomst kan
uitoefenen voor de verbetering van de zakelijke contacten en de versteviging
van het vertrouwen op het vlak van de investeringen,

ZIJN OVEREENGEKOMEN ALS VOLGT :

Artikel 1

1. Het begrip « investeerders » betekent :

a) elk natuurlijk persoon die volgens de Belgische, Luxemburgse of
Boliviaanse wetgeving onderdaan is van respectievelijk het Koninkrijk België,
het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Bolivië;

b) elke rechtspersoon die is opgericht overeenkomstig de Belgische,
Luxemburgse of Boliviaanse wetgeving en die zijn maatschappelijke zetel
heeft op het grondgebied van respectievelijk het Koninkrijk België, het
Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Bolivië.

2. Het begrip « investering » betekent om het even welke vorm van activa en
elke rechtstreekse of onrechtstreekse inbreng in speciën, in natura of in werk,
die worden belegd of herbelegd in om het even welke economische sector.
Als investeringen in de zin van deze Overeenkomst gelden namelijk, maar
niet uitsluitend :

a) de roerende en onroerende goederen alsook alle andere zakelijke rechten, zoals hypotheken, voorrechten, panden, vruchtgebruik en gelijkaardige rechten;

b) de aandelen, deelbewijzen en alle andere vormen van deelnemingen, zelfs minoritair of onrechtstreeks, in vennootschappen die zijn opgericht op het grondgebied van een overeenkomstsluitende partij;

c) de obligaties, vorderingen en rechten op enige prestatie met economische waarde;

d) de auteursrechten, rechten van industriële eigendom (zoals octrooien, licenties, gedeponeerde merken, modellen en industriële maquettes), technische procédés, know-how, gedeponeerde namen en handelsfondsen;

e) de publiekrechtelijke of contractuele concessies, waaronder die op het gebied van de prospectie, de teelt, de ontginning of winning van natuurlijke rijkdommen.

Veranderingen van de juridische vorm waarin de activa en kapitalen werden geïnvesteed of geherinvesteerd brengen hun kwalificatie als « investering » als bedoeld in deze Overeenkomst niet in het gedrang.

3. Het begrip « inkomsten » betekent de bedragen die voortvloeien uit een investering en namelijk maar niet uitsluitend, de winsten, intresten, kapitaal aangroei, dividenden, royalties of vergoedingen.

Artikel 2

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij moedigt de investeringen op haar grondgebied door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij aan en laat die investeringen toe in overeenstemming met haar wetgeving.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij laat in het bijzonder het sluiten en uitvoeren toe van licentiekontrakten en van akkoorden inzake commerciële, administratieve of technische bijstand, voor zover die activiteiten verband houden met investeringen.

3. Deze Overeenkomst is van toepassing op de investeringen op het grondgebied van elk van de Overeenkomstsluitende Partijen door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij, zelfs wanneer die werden verricht voor haar inwerkingtreding.

Artikel 3

1. Alle bestaande en toekomstige investeringen door investeerders van een Overeenkomstsluitende Partij genieten op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij een billijke en rechtvaardige behandeling.
2. Tenzij maatregelen nodig zijn ter handhaving van de openbare orde, genieten die investeringen een voortdurende zekerheid en bescherming, met uitsluiting van elke ongerechtvaardigde of discriminatoire maatregel die, in rechte of in feite, het beheer, de instandhouding, het gebruik, het genot of de vereffening ervan zou kunnen belemmeren.
3. De in de paragrafen 1 en 2 omschreven behandeling en bescherming zijn ten minste gelijk aan die welke de investeerders van een derde Staat genieten en mogen in geen geval minder gunstig zijn dan die welke het internationaal recht waarborgt.
4. Die behandeling en bescherming strekken zich evenwel niet uit tot de voorrechten die een Overeenkomstsluitende Partij toekent aan investeerders van een derde Staat, op grond van :
 - a) haar lidmaatschap van of associatie met een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een internationale economische organisatie van enige andere raad;
 - b) een Overeenkomst tot vermindering van dubbele belasting of enige andere belastingovereenkomst.

Artikel 4

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe geen enkele rechtstreekse of onrechtstreekse maatregel tot onteigening of nationalisatie, noch enige andere maatregel met een gelijkwaardige uitwerking te treffen ten aanzien van investeringen op haar grondgebied die toebehoren aan investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij.
2. Wanneer een afwijking van paragraaf 1 wordt gerechtvaardigd door het openbaar nut, de veiligheid of het nationaal belang, dan moeten de volgende voorwaarden vervuld worden :
 - a) de maatregelen worden genomen volgens wettelijke procedures;
 - b) ze zijn noch discriminatoir, noch strijdig met een bijzondere verbintenis;
 - c) ze gaan vergezeld van maatregelen die voorzien in de betaling van een aangepaste en reële schadeloosstelling.

3. Het bedrag van de schadeloosstelling moet overeenstemmen met de werkelijke waarde van de betrokken investeringen op de dag vóór de datum waarop de maatregelen worden getroffen of bekendgemaakt.

De schadeloosstelling wordt betaald in de munt van de Staat waartoe de investeerder behoort. Ze levert rente op tegen het normale handelstarief vanaf de datum van vaststelling tot de datum van uitbetaling. Ze wordt onverwijld uitgekeerd en kan vrij worden overgemaakt, ongeacht de verblijfplaats of zetel van de rechthebbende.

4. De investeerders van de Overeenkomstsluitende Partij waarvan de investeringen schade zouden lijden ingevolge een oorlog of een ander gewapend conflict, een revolutie, een nationale noodtoestand of een opstand op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, genieten vanwege die laatste een behandeling die ten minste gelijk is aan die welke aan investeerders van de meest begunstigde natie wordt verleend op het vlak van de teruggaven, vergoedingen, compensaties of andere schadeloosstellingen.

5. Voor de in dit artikel behandelde kwesties verleent elke Overeenkomstsluitende Partij aan de investeerders van de andere Partij een behandeling die ten minste gelijk is aan die welke ze op haar grondgebied geeft aan de investeerders van de meest begunstigde natie. Die behandeling is in geen geval minder gunstig dan die welke het internationale recht waarborgt.

Artikel 5

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij die op haar grondgebied investeringen hebben verricht, de vrije overmaking van hun liquide middelen, en inzonderheid van :

a) de inkomsten uit de investeringen, met inbegrip van de winsten, intresten, kapitaalopbrengsten, dividenden, royalties;

b) de bedragen die nodig zijn voor de terugbetaling van regelmatig aangegane leningen;

c) de opbrengst van schuldvorderingen of van een gehele of gedeeltelijke vereffening van de investeringen, met inbegrip van de meerwaarden of verhogingen van het geïnvesteerde kapitaal.

d) de ingevolge artikel 4 betaalde schadeloosstellingen;

e) de retributies en andere betalingen ingevolge licentierechten of commerciële, administratieve of technische bijstand.

2. De onderdanen van een Overeenkomstsluitende Partij die uit hoofde van een toegelaten investering op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij mogen werken, mogen tevens een passend deel van hun loon overmaken naar hun land van oorsprong.

3. Elke Overeenkomstsluitende Partij levert de nodige vergunningen af om ervoor te zorgen dat de overmakingen onverwijld kunnen gebeuren, zonder andere lasten dan de gebruikelijke taksen en kosten. De in dit artikel vermelde waarborgen zijn ten minste gelijk aan die welke in gelijkaardige gevallen worden gegeven aan de investeerders van de meest begunstigde natie.

Artikel 6

1. De in artikelen 4 en 5 van deze Overeenkomst bedoelde overmakingen gebeuren tegen de wisselkoersen die van toepassing zijn op de datum van overmaking en overeenkomstig de deviezenreglementering die van kracht is in de Staat op wiens grondgebied de investering werd gedaan.

2. Die koersen mogen in geen geval minder gunstig zijn dan die welke voor investeerders van de meest begunstigde natie worden toegepast, onder meer wegens specifieke verbintenissen aangegaan in enige overeenkomst of regeling inzake bescherming van investeringen.

3. In elk geval dienen de toegepaste wisselkoersen rechtvaardig en billijk te zijn.

Artikel 7

1. Indien een Overeenkomstsluitende Partij of een openbare instelling ervan vergoedingen uitbetaalt aan eigen investeerders op grond van een garantie voor een investering, dan erkent de andere Overeenkomstsluitende Partij dat de rechten van de schadeloosgestelde investeerders zijn overgedragen aan

de Overeenkomstsluitende Partij of de betrokken openbare instelling, die als verzekeraar is opgetreden.

2. Net als de investeerders, en binnen de grenzen van de overgedragen rechten, kan de verzekeraar door subrogatie de rechten van deze investeerders doen gelden en de erop betrekking hebbende vorderingen uitoefenen.

De subrogatie in de rechten strekt zich ook uit tot de rechten tot overmaking en arbitrage vermeld in de artikelen 5 en 11.

Die rechten kunnen door de verzekeraar worden uitgeoefend ten belope van de hoegrootheid van het risico die door de garantie wordt gedekt, en door de investeerder die de verzekering geniet, ten belope van de hoegrootheid van het risico die niet wordt gedekt.

3. In verband met de overgedragen rechten kan de andere Overeenkomstsluitende Partij aan de verzekeraar die in de rechten van de schadeloosgestelde investeerder is getreden, de verplichtingen opleggen die wettelijk of contractueel op die investeerders rusten.

Artikel 8

Als een kwestie in verband met de investeringen niet alleen door deze Overeenkomst maar ook door de nationale wetgeving van een Overeenkomstsluitende Partij wordt geregeld, of door internationale overeenkomsten waarbij de Partijen partij zijn of worden, dan kunnen de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij zich beroepen op de bepalingen die voor hen het gunstigst zijn.

Artikel 9

1. Investerings waarvoor een specifiek akkoord werd gesloten tussen een Overeenkomstsluitende Partij en investeerders van de andere Partij, zijn onderworpen aan de bepalingen van deze Overeenkomst en aan die van het specifieke akkoord.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij leeft steeds de verbintenissen na die ze tegenover investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij is aangegaan.

Artikel 10

1. Elk geschil betreffende de interpretatie of de toepassing van deze Overeenkomst moet zo mogelijk worden geregeld langs diplomatieke weg.
2. Bij gebrek aan een regeling langs diplomatieke weg wordt het geschil voorgelegd aan een gemengde commissie met vertegenwoordigers van beide Partijen; die commissie vergadert op verzoek van de meest gereede Partij en zonder ongerechtvaardigde vertraging.
3. Indien de gemengde commissie het geschil niet kan regelen, wordt het op verzoek van één van de Overeenkomstsluitende Partijen onderworpen aan arbitrage, die voor elk geval apart als volgt wordt ingesteld :
Elke Overeenkomstsluitende Partij wijst een scheidsman aan binnen drie maanden vanaf de datum waarop één van de Overeenkomstsluitende Partijen de andere in kennis heeft gesteld van haar voornemen het geschil aan arbitrage te onderwerpen. Binnen twee maanden na hun aanwijzing wijzen de twee scheidsmannen in onderling overleg een onderdaan van een derde Staat aan als voorzitter van het scheidsgerecht.
Indien deze termijnen worden overschreden, kan één van de Overeenkomstsluitende Partijen de Voorzitter van het Internationaal Gerechtshof verzoeken de scheidsman of scheidsmannen te benoemen.
Indien de Voorzitter van het Internationaal Gerechtshof onderdaan is van een Overeenkomstsluitende Partij of van een Staat waarmee een Overeenkomstsluitende Partij geen diplomatieke banden heeft, of als hij om een andere reden is verhinderd, wordt de Ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof verzocht die benoeming te doen.
4. Het aldus samengestelde scheidsgerecht stelt zijn eigen procedureregels vast. Zijn beslissingen worden bij meerderheid van stemmen genomen en zijn definitief en bindend voor de Overeenkomstsluitende Partijen.
5. Elke Overeenkomstsluitende Partij draagt de kosten die zijn verbonden aan de aanwijzing van haar scheidsman. De uitgaven met betrekking tot de aanwijzing van de derde scheidsman en de werkingskosten van het scheidsgerecht worden gelijkelijk gedragen door de Overeenkomstsluitende Partijen.

Artikel 11

1. Van elk investeringsgeschil tussen een investeerder van een Overeenkomstsluitende Partij en de andere Overeenkomstsluitende Partij wordt door de meest gerede Partij schriftelijk kennis gegeven, waarbij het voldoende gedetailleerd wordt omschreven.
In de mate van het mogelijke wordt dat geschil op minnelijke wijze geregeld tussen de Partijen bij het geschil en, bij gebrek daaraan, door een verzoeningsprocedure tussen de Overeenkomstsluitende Partijen langs diplomatieke weg.
2. Bij gebrek aan een minnelijke regeling, tussen de partijen bij het geschil rechtstreeks of via een verzoeningsprocedure langs diplomatieke weg, binnen zes maanden na de kennisgeving, wordt het geschil aan internationale arbitrage onderworpen.
Met dat doel geeft elke Overeenkomstsluitende Partij haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming om elk geschil aan die arbitrage te onderwerpen. Die toestemming houdt in dat zij niet zal eisen dat de interne administratieve of juridische procedures worden uitgeput.
3. Als internationale arbitrage wordt gevraagd, wordt het geschil naar keuze van de investeerder voorgelegd aan één van de volgende scheidsrechters :
het Internationaal Centrum voor Regeling van Investeringsgeschillen (I.C.S.I.D.), dat is opgericht door het « Verdrag tot regeling van investeringsgeschillen tussen Staten en onderdanen van andere Staten », ter ondertekening opengesteld te Washington op 18 maart 1965, zodra elke Overeenkomstsluitende Staat tot dat Verdrag is toegetreden. Zolang die voorwaarde niet is vervuld, stemt elke Overeenkomstsluitende Partij ermee in dat het geschil aan arbitrage wordt onderworpen volgens de regels van het Aanvullende Mechanisme van het I.C.S.I.D.,
het Arbitragehof van de Internationale Kamer van Koophandel te Parijs,
het Arbitrage-instituut van de Kamer van Koophandel te Stockholm.
Indien de arbitrageprocedure wordt ingesteld op verzoek van een Overeenkomstsluitende Partij, nodigt deze laatste de betrokken investeerder schriftelijk uit een keuze te maken met betrekking tot het scheidsgerecht waaraan het geschil zal worden voorgelegd.

4. Geen Overeenkomstsluitende Partij, die partij is bij een geschil, zal in enig stadium van de arbitrageprocedure of van de uitvoering van een scheidsrechterlijke uitspraak als verweer aanvoeren dat de investeerder die tegenpartij is bij het geschil, een vergoeding ter uitvoering van een verzekeringspolis of van de in artikel 7 van deze Overeenkomst vermelde garantie heeft ontvangen, die het geheel of een gedeelte van zijn verliezen dekt.

5. Het scheidsgerecht beslist op grond van het nationale recht van de Overeenkomstsluitende Partij die partij is bij het geschil en de investering op haar grondgebied heeft, met inbegrip van de regels inzake wetsconflicten, van de bepalingen van deze Overeenkomst, de bepalingen van het specifieke akkoord dat eventueel werd gesloten met betrekking tot de investering, en de beginselen van internationaal recht.

6. De arbitragebeslissingen zijn definitief en bindend voor de partijen bij het geschil. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe ze uit te voeren overeenkomstig haar nationale wetgeving.

Artikel 12

Voor alle kwesties met betrekking tot de behandeling van investeringen genieten de investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Partij de behandeling van de meest begunstigde natie.

Artikel 13

1. Deze Overeenkomst treedt in werking één maand na de datum waarop de Overeenkomstsluitende Partijen hun akten van bekrachtiging hebben uitgewisseld.

Zij blijft van kracht gedurende een termijn van 10 jaar.

Tenzij een Overeenkomstsluitende Partij ze ten minste zes maanden vóór het einde van de geldigheidstermijn opzegt, wordt ze telkens stilzwijgend verlengd voor een nieuwe termijn van 10 jaar, en elke Overeenkomstsluitende Partij heeft het recht ze op te zeggen met kennisgeving ten minste zes maanden vóór het einde van de lopende geldigheidstermijn.

2. Investerings die vóór de datum van beëindiging van deze Overeenkomst werden verricht, blijven onder haar toepassing vallen gedurende een termijn van 10 jaar na die datum.

TEN BLIJKE WAARVAN, de ondergetekende vertegenwoordigers, daartoe gemachtigd door hun onderscheiden regering, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Brussel, op 25 april 1990, in drie originelen, in de Nederlandse, de Franse en de Spaanse taal, zijnde de drie teksten gelijkelijk rechtsgeldig.

Voor de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie :

Mark EYSKENS

Minister van Buitenlandse Zaken

Voor de Regering van de Republiek Boliviaë :

Carlos ITURRALDE BALLIVIAN

Minister van Buitenlandse Betrekkingen en van de Eredienst

[FRENCH TEXT — TEXTE FRANÇAIS]

ACCORD ENTRE L'UNION ÉCONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE
ET LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE BOLIVIE CONCERNANT
L'ENCOURAGEMENT ET LA PROTECTION RÉCIPROQUES
DES INVESTISSEMENTS

Le Gouvernement du Royaume de Belgique, agissant tant en son nom qu'en celui du Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg, en vertu d'accords existants, et le Gouvernement de la République de Bolivie,

Désireux de renforcer leur coopération économique en créant des conditions favorables à la réalisation d'investissements par les investisseurs de l'une des Parties contractantes sur le territoire de l'autre Partie contractante,

Considérant l'influence bénéfique que pourra exercer un tel Accord pour améliorer les contacts d'affaires et renforcer la confiance dans le domaine des investissements,

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1er

1. Le terme " investisseurs " désigne :

a) toute personne physique qui, selon la législation belge, luxembourgeoise ou bolivienne est considérée comme citoyen du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République de Bolivie respectivement;

b) toute personne morale constituée conformément à la législation belge, luxembourgeoise ou bolivienne et ayant son siège social sur le territoire du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République de Bolivie respectivement.

2. Le terme " investissements " désigne tout élément d'actif quelconque et tout apport direct ou indirect en numéraire, en nature ou en services, investi ou réinvesti dans tout secteur d'activité économique, quel qu'il soit.

Sont considérés notamment, mais non exclusivement, comme des investissements au sens du présent Accord :

a) les biens meubles et immeubles ainsi que tous autres droits réels tels que hypothèques, privilèges, gages, usufruit et droits analogues;

b) les actions, parts sociales et toutes autres formes de participations, même minoritaires ou indirectes, aux sociétés constituées sur le territoire de l'une des Parties contractantes;

c) les obligations, créances et droits à toutes prestations ayant une valeur économique;

d) les droits d'auteur, les droits de propriété industrielle (tels que brevets d'invention, licences, marques déposées, modèles et maquettes industrielles), les procédés techniques, le savoir-faire, les noms déposés et le fonds de commerce;

e) les concessions de droit public ou contractuelles, notamment celles relatives à la prospection, la culture, l'extraction ou l'exploitation de ressources naturelles.

Aucune modification de la forme juridique dans laquelle les avoirs et capitaux ont été investis ou réinvestis n'affecte leur qualification d'investissements au sens du présent Accord.

3. Le terme " revenus " désigne les sommes produites par un investissement et notamment, mais non exclusivement, les bénéfices, intérêts, accroissements de capital, dividendes, royalties ou indemnités.

Article 2

1. Chacune des Parties contractantes encourage les investissements des investisseurs de l'autre Partie contractante et admet sur son territoire cet investissement conformément à sa législation.

2. En particulier, chaque Partie contractante autorisera la conclusion et l'exécution de contrats de licence et de conventions d'assistance commerciale, administrative ou technique, pour autant que ces activités aient un rapport avec les investissements.

3. Le présent Accord s'applique aux investissements effectués même avant son entrée en vigueur sur le territoire de chacune des Parties contractantes par des investisseurs de l'autre Partie contractante.

Article 3

1. Tous les investissements, existants ou futurs, effectués par des investisseurs de l'une des Parties contractantes jouissent, sur le territoire de l'autre Partie contractante, d'un traitement juste et équitable.

2. Sous réserve des mesures nécessaires au maintien de l'ordre public, ces investissements jouissent d'une sécurité et d'une protection constantes, excluant toute mesure injustifiée ou discriminatoire qui pourrait entraver, en droit ou en fait, leur gestion, leur entretien, leur utilisation, leur jouissance ou leur liquidation.

3. Le traitement et la protection définis aux paragraphes 1 et 2 sont au moins égaux à ceux dont jouissent les investisseurs d'un État tiers et ne sont, en aucun cas, moins favorables que ceux reconnus par le droit international.

4. Toutefois, ce traitement et cette protection ne s'étendent pas aux privilèges qu'une Partie contractante accorde aux investisseurs d'un État tiers, en vertu :

a) de sa participation ou de son association à une zone de libre échange, une union douanière, un marché commun ou toute autre forme d'organisations économiques internationales;

b) d'une convention tendant à éviter la double imposition fiscale ou de toute autre convention en matière d'impôts.

Article 4

1. Chacune des Parties contractantes s'engage à ne prendre directement ou indirectement aucune mesure d'expropriation ou de nationalisation ni aucune autre mesure ayant un

effet similaire à l'égard des investissements appartenant sur son territoire à des investisseurs de l'autre Partie contractante.

2. Si des impératifs d'utilité publique, de sécurité ou d'intérêt national justifient une dérogation au paragraphe 1, les conditions suivantes doivent être remplies :

- a) les mesures sont prises selon une procédure légale;
- b) elles ne sont ni discriminatoires, ni contraires à un engagement spécifique;
- c) elles sont assorties de dispositions prévoyant le paiement d'une indemnité adéquate et effective.

3. Le montant des indemnités correspondra à la valeur réelle des investissements concernés à la veille du jour où les mesures ont été prises ou rendues publiques.

Les indemnités sont réglées dans la monnaie de l'État auquel appartient l'investisseur. Elles porteront intérêt au taux commercial normal depuis la date de leur fixation jusqu'à celle de leur paiement, elles seront versées sans délai et librement transférables, quel que soit le lieu de la résidence ou du siège de l'ayant droit.

4. Les investisseurs de l'une des Parties contractantes dont les investissements auraient subi des dommages dus à une guerre ou à tout autre conflit armé, révolution, état d'urgence national ou révolte survenu sur le territoire de l'autre Partie contractante, bénéficieront, de la part de cette dernière, d'un traitement au moins égal à celui accordé aux investisseurs de la nation la plus favorisée en ce qui concerne les restitutions, indemnisations, compensations ou autres dédommagements.

5. Pour les matières réglées par le présent article, chaque Partie contractante accordera aux investisseurs de l'autre Partie un traitement au moins égal à celui qu'elle réserve sur son territoire aux investisseurs de la nation la plus favorisée. Ce traitement ne sera en aucun cas moins favorable que celui reconnu par le droit international.

Article 5

1. Chaque Partie contractante, sur le territoire de laquelle des investissements ont été effectués par des investisseurs de l'autre Partie contractante, accorde à ces investisseurs le libre transfert de leurs avoirs liquides et notamment :

- a) des revenus des investissements, y compris les bénéfices, intérêts, revenus de capital, dividendes, royalties;
- b) des sommes nécessaires au remboursement d'emprunts régulièrement contractés;
- c) du produit des recouvrements de créances, de la liquidation totale ou partielle des investissements, en incluant les plus-values ou augmentations du capital investi;
- d) des indemnités payées en exécution de l'article 4;
- e) des redevances et autres paiements découlant des droits de licence et de l'assistance commerciale, administrative ou technique.

2. Les nationaux de chacune des Parties contractantes autorisés à travailler au titre d'un investissement agréé sur le territoire de l'autre Partie contractante, sont également autorisés à transférer dans leur pays d'origine une quotité appropriée de leur rémunération.

3. Chacune des Parties contractantes délivrera les autorisations nécessaires pour assurer sans délai l'exécution des transferts, et ce, sans autres charges que les taxes et frais usuels.

Les garanties prévues par le présent article sont au moins égales à celles accordées en des cas analogues aux investisseurs de la nation la plus favorisée.

Article 6

1. Les transferts visés aux articles 4 et 5 du présent Accord sont effectués aux taux de change applicables à la date de ceux-ci et en vertu de la réglementation des changes en vigueur dans l'État sur le territoire duquel l'investissement a été effectué.

2. Ces taux ne seront en aucun cas moins favorables que ceux accordés aux investisseurs de la nation la plus favorisée, notamment en vertu d'engagements spécifiques, prévus dans des accords ou arrangements quelconques conclus en matière de protection des investissements.

3. Dans tous les cas, les taux appliqués seront justes et équitables.

Article 7

1. Si l'une des Parties contractantes ou un organisme public de celle-ci paie des indemnités à ses propres investisseurs en vertu d'une garantie donnée pour un investissement, l'autre Partie contractante reconnaît que les droits des investisseurs indemnisés ont été transférés à la Partie contractante ou à l'organisme public concerné, en sa qualité d'assureur.

2. Au même titre que les investisseurs, et dans les limites des droits ainsi transférés, l'assureur peut, par voie de subrogation, exercer et faire valoir les droits desdits investisseurs et les revendications y relatives.

La subrogation des droits s'étend également aux droits au transfert et à l'arbitrage visés aux articles 5 et 11.

Ces droits peuvent être exercés par l'assureur dans les limites de la quotité du risque couverte par le contrat de garantie, et par l'investisseur bénéficiaire de la garantie, dans les limites de la quotité du risque non couverte par le contrat.

3. En ce qui concerne les droits transférés, l'autre Partie contractante peut faire valoir à l'égard de l'assureur, subrogé dans les droits des investisseurs indemnisés, les obligations qui incombent légalement ou contractuellement à ces derniers.

Article 8

Lorsqu'une question relative aux investissements est régie à la fois par le présent Accord et par la législation nationale de l'une des Parties contractantes ou par des conventions internationales existantes ou souscrites par les Parties dans l'avenir, les investisseurs de l'autre Partie contractante peuvent se prévaloir des dispositions qui leur sont les plus favorables.

Article 9

1. Les investissements ayant fait l'objet d'un accord particulier entre l'une des Parties contractantes et des investisseurs de l'autre Partie seront régis par les dispositions du présent Accord et par celles de cet Accord particulier.

2. Chacune des Parties contractantes assure à tout moment le respect des engagements qu'elle aura pris envers les investisseurs de l'autre Partie contractante.

Article 10

1. Tout différend relatif à l'interprétation ou à l'application du présent Accord doit être réglé, si possible, par la voie diplomatique.

2. À défaut de règlement par la voie diplomatique, le différend est soumis à une commission mixte, composée de représentants des deux Parties; celle-ci se réunit à la demande de la Partie la plus diligente et sans délai injustifié.

3. Si la commission mixte ne peut régler le différend, celui-ci sera soumis, à la demande de l'une ou l'autre des Parties contractantes, à une procédure d'arbitrage mise en oeuvre, pour chaque cas particulier, de la manière suivante :

Chaque Partie contractante désignera un arbitre dans un délai de trois mois à compter de la date à laquelle l'une des Parties contractantes a fait part à l'autre de son intention de soumettre le différend à l'arbitrage. Dans les deux mois suivant leur désignation, les deux arbitres désignent d'un commun accord un ressortissant d'un État tiers qui sera président du collège des arbitres.

Si ces délais n'ont pas été observés, l'une ou l'autre Partie contractante invitera le Président de la Cour Internationale de Justice à procéder à la nomination de l'arbitre ou des arbitres non désignés.

Si le Président de la Cour Internationale de Justice est ressortissant de l'une ou l'autre Partie contractante ou d'un État avec lequel l'une ou l'autre Partie contractante n'entretient pas de relations diplomatiques, ou si, pour une autre raison, il est empêché d'exercer cette fonction, le Vice-Président de la Cour Internationale de Justice sera invité à procéder à cette nomination.

4. Le collège ainsi constitué fixera ses propres règles de procédure. Ses décisions seront prises à la majorité des voix; elles seront définitives et obligatoires pour les Parties contractantes.

5. Chaque Partie contractante supportera les frais liés à la désignation de son arbitre. Les débours inhérents à la désignation du troisième arbitre et les frais de fonctionnement du collège seront supportés, à parts égales, par les Parties contractantes.

Article 11

1. Tout différend relatif aux investissements, entre un investisseur de l'une des Parties contractantes et l'autre Partie contractante, fait l'objet d'une notification écrite, accompagnée d'un aide-mémoire suffisamment détaillé, de la part de la partie la plus diligente.

Dans la mesure du possible, ce différend est réglé à l'amiable entre les parties au différend et à défaut, par la conciliation entre les Parties contractantes par la voie diplomatique.

2. À défaut de règlement amiable par arrangement direct entre les parties au différend ou par conciliation par la voie diplomatique dans les six mois à compter de sa notification, le différend est soumis à l'arbitrage international.

À cette fin, chacune des Parties contractantes donne son consentement anticipé et irrévocable à ce que tout différend soit soumis à cet arbitrage. Ce consentement implique qu'elles renoncent à exiger l'épuisement des recours administratifs ou judiciaires internes.

3. En cas de recours à l'arbitrage international, le différend est soumis à l'un des organismes d'arbitrage désignés ci-après, au choix de l'investisseur :

– le Centre international pour le Règlement des Différends relatifs aux investissements (C.I.R.D.I.), créé par " la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre États et ressortissants d'autres États ", ouverte à la signature à Washington, le 18 mars 1965, lorsque chaque État partie au présent Accord sera membre de celle-ci. Aussi longtemps que cette condition n'est pas remplie, chacune des Parties contractantes consent à ce que le différend soit soumis à l'arbitrage conformément au règlement du Mécanisme supplémentaire du C.I.R.D.I.

– le Tribunal d'Arbitrage de la Chambre de Commerce internationale, à Paris;

– l'Institut d'Arbitrage de la Chambre de Commerce de Stockholm.

Si la procédure d'arbitrage est introduite à l'initiative d'une Partie contractante, celle-ci invitera par écrit l'investisseur concerné à exprimer son choix quant à l'organisme d'arbitrage qui devra être saisi du différend.

4. Aucune des Parties contractantes, partie à un différend, ne soulèvera d'objection, à aucun stade de la procédure d'arbitrage, ni de l'exécution d'une sentence d'arbitrage, du fait que l'investisseur, partie adverse au différend, aurait perçu une indemnité couvrant tout ou partie de ses pertes en exécution d'une police d'assurance ou de la garantie prévue à l'article 7 du présent Accord.

5. Le tribunal arbitral statuera sur base du droit national de la Partie contractante partie au litige sur le territoire de laquelle l'investissement est situé, y compris les règles relatives aux conflits de lois, des dispositions du présent Accord, des termes de l'accord particulier qui serait intervenu au sujet de l'investissement, ainsi que des principes de droit international.

6. Les sentences d'arbitrage sont définitives et obligatoires pour les parties au différend. Chaque Partie contractante s'engage à exécuter les sentences en conformité de sa législation nationale.

Article 12

Pour toutes les questions relatives au traitement des investissements, les investisseurs de chacune des Parties contractantes bénéficient, sur le territoire de l'autre Partie, du traitement de la nation la plus favorisée.

Article 13

1. Le présent Accord entrera en vigueur un mois à compter de la date à laquelle les Parties contractantes auront échangé leurs instruments de ratification.

Il reste en vigueur pour une période de 10 ans.

À moins que l'une des Parties contractantes ne le dénonce au moins six mois avant l'expiration de sa période de validité, il est chaque fois reconduit tacitement pour une nouvelle période de 10 ans, chaque Partie contractante se réservant le droit de le dénoncer par une notification introduite au moins six mois avant la date d'expiration de la période de validité en cours.

2. Les investissements effectués antérieurement à la date d'expiration du présent Accord lui restent soumis pour une période de 10 ans à compter de cette date.

En foi de quoi, les représentants soussignés, dûment autorisés par leurs Gouvernements respectifs, ont signé le présent Accord.

Fait à Bruxelles, le 25 avril 1990, en deux originaux, chacun en langues française, néerlandaise et espagnole, les trois textes faisant également foi.

Pour l'Union économique belgo-luxembourgeoise :

MARK EYSKENS

Ministre des Affaires étrangères

Pour le Gouvernement de la République de Bolivie :

CARLOS ITURRALDE BALLIVIAN

Ministre des Relations extérieures et du Culte

[SPANISH TEXT — TEXTE ESPAGNOL]

A C U E R D O

ENTRE LA UNION ECONOMICA BELGO - LUXEMBURGUESA

Y EL GOBIERNO DE LA REPUBLICA DE BOLIVIA

RELATIVO AL FOMENTO Y PROTECCION RECIPROCOS DE

LAS INVERSIONES

EL GOBIERNO DEL REINO DE BELGICA,

actuando tanto en su nombre como en el del Gobierno del Gran Ducado de Luxemburgo, en virtud de acuerdos existentes,

y

EL GOBIERNO DE LA REPUBLICA DE BOLIVIA,

DESEOSOS

de reforzar su cooperación económica creando condiciones favorables para la realización de inversiones por los inversionistas de una de las Partes Contratantes sobre el territorio de la otra Parte Contratante,

CONSIDERANDO

la influencia benéfica que podrá ejercer este acuerdo para mejorar los contactos de negocios y reforzar la confianza en el campo de las inversiones,

HAN CONVENIDO LO SIGUIENTE:

ARTICULO 1

1. El término "inversionista" designa:

a) Toda persona física que, según la legislación belga, luxemburguesa o boliviana, esta considerada como ciudadano del Reino de Bélgica, del Gran Ducado de Luxemburgo o de la República de Bolivia, respectivamente;

b) toda persona moral constituida conforme a la legislación belga, luxemburguesa o boliviana y con sede social sobre el territorio del Reino de Bélgica, del Gran Ducado de Luxemburgo o de la República de Bolivia, respectivamente.

2. El término "inversiones", designa todo elemento de cualquier activo y todo aporte directo o indirecto numerario, en especies o en servicios, invertido o reinvertido en un sector cualquiera de la actividad económica.

Son considerados sobre todo, pero no exclusivamente, como inversiones en el sentido del presente Acuerdo:

a) Los bienes muebles e inmuebles así como otros derechos reales como hipotecas, privilegios, fianzas, usufructos y derechos análogos;

b) las acciones, partes sociales y otras formas de participación, incluso minoritarias o indirectas, a las sociedades constituidas sobre el territorio de una de las Partes Contratantes;

c) las obligaciones, créditos y derechos de toda prestación con valor económico;

d) los derechos de autor, los derechos de propiedad industrial, (como patentes de invención, licencias, marcas registradas, modelos y maquetas industriales), los procedimientos técnicos, el "savoir faire" (know how), los nombres registrados y los fondos de comercio;

e) las concesiones de derecho público o contractuales, sobre todo aquellas relativas a la prospección, cultivo, extracción o explotación de recursos naturales.

Ninguna modificación de la forma jurídica en la que los haberes y los capitales han sido invertidos o reinvertidos no afecta su calificación de inversión en el sentido del presente Acuerdo.

3. El término "ingreso" designa las sumas producidas por un inversionista y sobre todo, pero no exclusivamente, los beneficios, intereses, incrementos de capital, dividendos, royalties o indemnizaciones.

ARTICULO 2

1. Cada Parte Contratante fomenta las inversiones de los inversionistas de la otra Parte Contratante y admite sobre su territorio, sus inversiones conforme a su legislación.

2. En particular, cada Parte Contratante autorizará la conclusión y la ejecución de contratos de licencia y de convenios de asistencia comercial, administrativa o técnica en tanto sus actividades tengan relación con las inversiones.

3. El presente Acuerdo se aplica a las inversiones efectuadas incluso antes de su entrada en vigor sobre el territorio de cada Parte Contratante por los inversionistas de la otra Parte Contratante.

ARTICULO 3

1. Todas las inversiones, existentes y futuras, efectuadas por los inversionistas de una de las Partes Contratantes, gozan, sobre el territorio de la otra Parte Contratante, de tratamiento justo y equitativo.

2. Bajo reserva de las medidas necesarias al mantenimiento del orden público, estas inversiones gozan de seguridad y protección constantes, excluyendo toda medida injustificada o discriminatoria que podría obstaculizar, en derecho o de hecho, su gestión, su mantenimiento, su utilización, su uso o su liquidación.

3. El tratamiento y la protección definidos en los párrafos 1 y 2 son, por lo menos, iguales a aquellos de que gozan los inversionistas de un Estado tercero y no son, en ningún caso, menos favorables que los reconocidos por el derecho internacional.

4. Sin embargo, este tratamiento y esta protección no se extienden a los privilegios que una Parte Contratante acuerda a los inversionistas de un Estado tercero, en virtud:

a) de su participación o de su asociación a una zona de libre comercio, una union aduanera, un mercado común o cualquier otra forma de organización internacional económica;

b) de un convenio tendiente a evitar la doble imposición fiscal o de otra convención en materia de impuestos.

ARTICULO 4

1. Cada Parte Contratante se compromete a no tomar directamente o indirectamente ninguna medida de expropiación o de nacionalización ni ninguna otra medida con efectos similares, con respecto a las inversiones sobre su territorio, pertenecientes a los inversionistas de la otra Parte Contratante.

2. Si imperativos de utilidad pública, de seguridad o de interés nacional justifican una derogación del párrafo 1, las condiciones siguientes deben ser requeridas:

a) las medidas son tomadas según un procedimiento legal;

b) estas medidas no son ni discriminatorias, ni contrarias a un compromiso específico;

c) estas medidas son ajustadas a disposiciones previendo el pago de una indemnización adecuada y efectiva.

3. El monto de las indemnizaciones corresponderá al valor real de las inversiones concernidas, la víspera del día en el que las medidas han sido tomadas o hechas públicas.

Las indemnizaciones son pagadas en la moneda del Estado al que pertenece el inversionista. Estas llevarán un interés de tasa comercial normal desde la fecha de su fijación hasta la de su pago; ellas serán abonadas sin plazo y libremente transferibles cualquiera sea el lugar de la residencia o de la sede del titular del derecho.

4. Los inversionistas de una de las Partes Contratantes en la que las inversiones hubieran sufrido daños debidos a una guerra o otro conflicto armado, revolución, estado de emergencia nacional o insurrección ocurrida sobre el territorio de la otra Parte Contratante, se beneficiarán, de parte de esta última, de un trato por lo menos igual a aquel acordado a los inversionistas de nacion más favorecida en lo que se refiere a restituciones, indemnizaciones, compensaciones u otros resarcimientos.

5. Para las materias determinadas por el presente artículo, cada Parte Contratante acordara a los inversionistas de la otra Parte un tratamiento por lo menos igual a aquel que se reserva sobre su territorio a los inversionistas de la nación más favorecida. Este tratamiento no será, en ningún caso, menos favorable que aquel reconocido por el derecho internacional.

ARTICULO 5

1. Cada Parte Contratante, sobre el territorio de la que las inversiones han sido efectuadas por los inversionistas de la otra Parte Contratante, concede a estos inversionistas, la libre transferencia de sus haberes líquidos y sobre todo:

a) de los ingresos de las inversiones incluyendo los beneficios, intereses, ganancias del capital, dividendos, royalties;

b) de las sumas necesarias para el reembolso de empréstitos contraídos regularmente;

c) del producto de las recuperaciones de créditos, liquidación total o parcial de inversiones, incluyendo las plusvalías o aumento del capital invertido;

d) de las indemnizaciones pagadas en ejecución del artículo 4;

e) de los recibos u otros pagos resultantes de los derechos de licencia y de asistencia comercial, administrativa o técnica.

2. Los nacionales de cada Parte Contratante autorizados a trabajar a título de inversión aceptada sobre territorio de la otra Parte Contratante, están igualmente autorizados a transferir a su país de origen una cuota apropiada de su remuneración.

3. Cada Parte Contratante otorgará las autorizaciones necesarias para asegurar sin demora la ejecución de transferencias y ello, sin mas gravámenes que las tasas y gastos usuales.

Las garantías previstas por el presente artículo son al menos iguales a aquellas acordadas en casos analogos a los inversionistas de la nación mas favorecida.

ARTICULO 6

1. Las transferencias apuntadas en los artículos 4 y 5 del presente Acuerdo, son efectuadas a las tasas de cambio aplicables al día en que son realizadas y en virtud de la reglamentación de los cambios en vigor en el Estado sobre el territorio en el que la inversión ha sido efectuada.

2. Estas tasas no serán, en ningún caso, menos favorecidas que aquellas acordadas a los inversionistas de nacion más favorecida, sobre todo en virtud de compromisos específicos, previstos en cualquiera de los acuerdos o arreglos convenidos en materia de protección de las inversiones.

3. En todos los casos, las tasas aplicadas serán justas y equitativas.

ARTICULO 7

1. Si una de las Partes Contratantes o un organismo publico de las mismas paga las indemnizaciones a sus propios inversionistas en virtud de una garantía dada por una inversión, la otra Parte Contratante reconoce que los derechos de los inversionistas indemnizados han sido transferidos a la Parte Contratante o al organismo público concernido, en su calidad de asegurador.

2. Con el mismo título que los inversionistas, y dentro de los límites de los derechos así transferidos, el asegurador puede, por vía de subrogación, ejercer y hacer valer los derechos de dichos inversionistas y las reivindicaciones relativas.

La subrogación de los derechos se extiende igualmente a los derechos de tranferencia y arbitraje referidos a los artículos 5 y 11.

Estos derechos pueden ser ejercidos por el asegurador dentro de los límites de la parte de riesgo cubierta por el contrato de garantía, y por el inversionista beneficiado de la garantía, dentro de los límites de la cuota de riesgo no cubierta por el contrato.

3. Con referencia a los derechos transferidos, la otra Parte Contratante puede hacer valer, con respecto al asegurador, subrogado dentro de los derechos de los inversionistas indemnizados, las obligaciones que incumben legalmente o contractualmente a estos últimos.

ARTICULO 8

Cuando un asunto relativo a las inversiones está regido a la vez, por el presente Acuerdo y por la legislación nacional de una de las Partes Contratantes, o por convenios internacionales existentes o suscritos en el futuro por las Partes; los inversionistas de la otra Parte Contratante pueden hacer prevalecer las disposiciones que les sean más favorables.

ARTICULO 9

1. Las inversiones que sean objeto de un acuerdo particular entre una de las Partes Contratantes y los inversionistas de la otra Parte, estarán regidas por las disposiciones del presente Acuerdo y por aquellas del acuerdo particular.

2. Cada Parte Contratante asegura en todo momento el respeto de los compromisos que habrá contraído con los inversionistas de la otra Parte Contratante.

ARTICULO 10

1. Todo litigio relativo a la interpretación o aplicación del presente Acuerdo debe ser solucionado, en lo posible, por la vía diplomática.

2. A falta de arreglo por vía diplomática, el litigio será sometido a una comisión mixta, compuesta por representantes de las dos Partes; que se reunirá a instancia de la Parte más diligente y sin retraso injustificado.

3. Si la comisión mixta no puede solucionar el litigio, este será sometido, a pedido de una u otra Parte Contratante, a un proceso de arbitraje, aplicado, para cada caso particular, de la siguiente manera:

Cada Parte Contratante designará un árbitro dentro del plazo de tres meses, a partir de la fecha en que una de las Partes Contratantes ha dado a conocer a la otra su intención de someter el litigio a arbitraje. En los dos meses que siguen a esta designación, los dos árbitros designarán, de común acuerdo, a un subdito de un tercer Estado, el mismo que será Presidente del colegio de árbitros.

Si estos plazos no han sido observados, tanto una como la otra Parte Contratante invitará al Presidente de la Corte Internacional de Justicia a proceder al nombramiento del árbitro o de los árbitros no designados.

Si el Presidente de la Corte Internacional de Justicia es natural de una o de la otra Parte Contratante o de un Estado con el cual una o la otra Parte Contratante no mantienen relaciones diplomáticas; o si, por cualquier otra razón, está impedido de ejercer esta función, el Vicepresidente de la Corte será invitado a proceder a este nombramiento.

4. El colegio así constituido, fijara sus propias reglas de procedimiento. Las decisiones serán tomadas por mayoría de votos y serán definitivas y obligatorias para las Partes Contratantes.

5. Cada Parte Contratante sufragara los gastos relacionados a la designación de su árbitro. Los desembolsos inherentes a la designación del tercer arbitro y los gastos de funcionamiento del colegio serán sufragados, en partes iguales, por las Partes Contratantes.

ARTICULO 11

1. Cualquier litigio relativo a las inversiones, entre el inversionista de una de las Partes Contratantes y la otra Parte Contratante, será objeto de una notificación escrita, acompañada de una ayuda-memoria suficientemente detallada, de parte de la parte más diligente.

Dentro de lo posible, este litigio será solucionado amigablemente entre las partes del litigio o, en su defecto, por la conciliación entre las Partes Contratantes siguiendo la vía diplomática.

2. A falta de solución amigable por arreglo directo entre las partes en conflicto, o conciliación por vía diplomática, dentro de los seis meses a partir de la notificación, el litigio será sometido al arbitraje internacional.

Con este fin, cada Parte Contratante da su consentimiento anticipado e irrevocable para que todo litigio sea sometido a este arbitraje. Este consentimiento implica que las Partes renuncian a exigir el agotamiento de recursos administrativos o judiciales internos.

3. En caso de recurrir al arbitraje internacional, el litigio será sometido a uno de los organismos de arbitraje designados a continuación, a elección del inversionista:

-el Centro Internacional para el Arreglo de Litigios relativos a las Inversiones (C.I.R.D.I.), creado por "el Convenio para la solución de los litigios relativos a las inversiones entre Estados y naturales de

otros Estados", abierto a la firma en Washington, el 18 de marzo 1965, en el momento en que cada Estado, parte del presente Acuerdo, sea miembro de aquel. Mientras esta condición no sea cumplida, cada una de las Partes Contratantes consiente que el litigio sea sometido a arbitraje según el reglamento del Mecanismo suplementario del C.I.R.D.I;

-el Tribunal de Arbitraje de la Camara de Comercio Internacional de Paris;

-el Instituto de Arbitraje de la Camara de Comercio de Estocolmo.

Si el procedimiento de arbitraje es introducido a iniciativa de una Parte Contratante, ésta invitará por escrito al inversionista respectivo, a manifestar su elección en cuanto al organismo de arbitraje al que debiera ser sometido el litigio.

4. Ninguna de las Partes Contratantes en litigio, levantará objeción, a ningún estado del procedimiento arbitral ni de la ejecución de una sentencia de arbitraje; por el hecho de que el inversionista de la parte adversa del litigio, haya percibido una indemnización que cubra toda o una parte de las pérdidas en ejecución, de una póliza de seguro o de la garantía prevista en el artículo 7 del presente Acuerdo.

5. El tribunal arbitral estatuirá sobre la base el derecho nacional de la Parte Contratante en litigio sobre el territorio de la cual, la inversión

se ha efectuado, incluyendo las reglas relativas a los conflictos de leyes, disposiciones del presente Acuerdo, términos del acuerdo particular que sería parte respecto a la inversión, así como los principios de derecho internacional.

6. Las sentencias de arbitraje son definitivas y obligatorias para las partes en litigio. Cada Parte Contratante se compromete a ejecutar las sentencias conforme a su legislación nacional.

ARTICULO 12

Para todos los asuntos relativos al tratamiento de las inversiones, los inversionistas de cada una de las Partes Contratantes se beneficiarán, sobre el territorio de la otra Parte, del tratamiento de la nación más favorecida.

ARTICULO 13

1. El presente Acuerdo entrará en vigor un mes despues de la fecha en que las Partes Contratantes habrán intercambiado sus instrumentos de ratificación.

Quedará en vigor por un periodo de diez años.

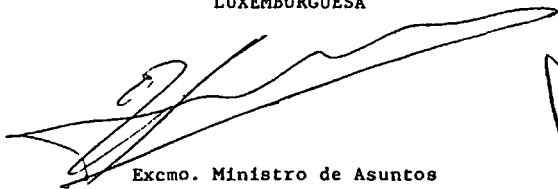
A menos que una de las Partes Contratantes no lo indique por lo menos seis meses antes de la expiración del período de validez, el presente Acuerdo sera renovado tacitamente por un nuevo período de diez años, reservándose cada Parte Contratante, el derecho de indicarlo por notificación efectuada por lo menos seis meses antes de la fecha de expiración del periodo de validez en curso.

2. Las inversiones efectuadas con anterioridad a la fecha de expiración del presente Acuerdo, quedan supeditadas a un período de diez años a partir de esta fecha.

En testimonio de lo cual, los representantes que subscriben, debidamente autorizados por sus Gobiernos respectivos, firman el presente Acuerdo.

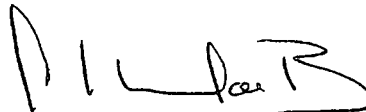
Hecho en Bruselas, el día VEINTICINCO de abril de mil novecientos noventa en dos ejemplares, cada uno en lengua española, francesa y neerlandesa, los tres textos igualmente auténticos.

POR LA UNION ECONOMICA BELGO-
LUXEMBURGUESA

Excmo. Ministro de Asuntos
Extranjeros
Don Mark EYSKENS

POR EL GOBIERNO DE LA REPUBLICA
DE BOLIVIA

Excmo. Ministro de Relaciones
Exteriores y Culto
Don Carlos ITURRALDE BALLIVIAN

[TRANSLATION — TRADUCTION]

AGREEMENT BETWEEN THE BELGO-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION
AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF BOLIVIA ON THE RE-
CIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

The Government of the Kingdom of Belgium, acting both on its own behalf and on behalf of the Government of the Grand Duchy of Luxembourg under existing agreements, and the Government of the Republic of Bolivia,

Desiring to strengthen their economic cooperation by creating favourable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

Considering the potential benefit of such an agreement in improving business relations and strengthening confidence in the area of investments,

Have agreed as follows:

Article 1

1. The term "investors" shall mean:

(a) Any natural person who, under Belgian, Luxembourg or Bolivian legislation, is considered to be a national of the Kingdom of Belgium, the Grand Duchy of Luxembourg or the Republic of Bolivia, respectively;

(b) Any legal persons constituted in accordance with Belgian, Luxembourg or Bolivian legislation and having its head office in the territory of the Kingdom of Belgium, the Grand Duchy of Luxembourg or the Republic of Bolivia, respectively.

2. The term "investments" shall mean any kind of asset whatever or any direct or indirect input in cash, in kind or in services invested or reinvested in any sector of economic activity whatever.

The following shall more particularly, although not exclusively, be considered investments for the purposes of this Agreement:

(a) Movable and immovable property, as well as any other rights in rem such as mortgages, liens, securities, usufructs and similar rights;

(b) Shares, company shares and any other form of participation, including minority or indirect participation, in companies incorporated in the territory of one Contracting Party;

(c) Bonds, claims and rights to any benefit having economic value;

(d) Copyrights, industrial property rights (such as patents, licences, trademarks and industrial models), technical processes, know-how, registered trade names and goodwill;

(e) Business concessions granted under public law or by contract, including concessions for prospecting for, cultivating, mining or developing natural resources.

Any change in the legal form in which assets and capital have been invested or reinvested shall not affect their status as investments for the purposes of this Agreement.

3. The term "income" shall mean the amounts yielded by an investment including, although not exclusively, profits, interest, capital gains, dividends, royalties and compensation.

Article 2

1. Each Contracting Party shall encourage investments made by investors of the other Contracting Party and shall admit such investments into its territory, in accordance with its legislation.

2. In particular, each Contracting Party shall authorize the conclusion and execution of licensing contracts and commercial, administrative or technical assistance agreements, insofar as such activities are related to investments.

3. This Agreement shall apply to investments made in the territory of either Contracting Party by investors of the other Contracting Party even before its entry into force.

Article 3

1. All present and future investments made by investors of one Contracting Party shall be accorded fair and equitable treatment in the territory of the other Contracting Party.

2. Without prejudice to any measures necessary to maintain public order, such investments shall be safeguarded and protected at all times and shall not be subjected to any undue or discriminatory measure that might, de jure or de facto, impede their management, maintenance, use, enjoyment or liquidation.

3. The treatment and protection defined in paragraphs 1 and 2 shall be at least equal to the treatment and protection enjoyed by investors of a third State and in no case less favourable than the treatment and protection recognized by international law.

4. Nevertheless, such treatment and protection shall not include privileges which may be extended by either Contracting Party to investors of a third State in connection with:

(a) Its participation in or its association with a free trade area, a customs union, a common market or any other form of international economic organization;

(b) An agreement for the avoidance of double taxation or any other taxation agreement.

Article 4

1. Each Contracting Party undertakes to refrain from taking, directly or indirectly, any measure of expropriation or nationalization or any other measure with similar effect with regard to investments belonging in its territory to investors of the other Contracting Party.

2. If imperatives of public interest, security or national interest justify a derogation from paragraph 1, the following conditions must be met:

(a) The measures shall be taken in accordance with a legal procedure;

(b) They shall be neither discriminatory nor contrary to a specific commitment;

(c) They shall be accompanied by provisions for the payment of adequate and effective compensation.

3. The amount of the compensation shall correspond to the value in real terms of the investments concerned on the day prior to the adoption or publication of the measures.

Compensation shall be paid in the currency of the State to which the investor belongs. It shall earn interest at the normal commercial rate from the date on which it is established to the date of payment; it shall be paid without delay and shall be freely transferable, irrespective of the place of residence or head office of the recipient.

4. Investors of one Contracting Party whose investments have suffered losses as a result of war or other armed conflict, revolution, state of national emergency or revolt occurring in the territory of the other Contracting Party shall be accorded by the latter Contracting Party treatment at least equal to that accorded to investors of the most favoured nation in respect of restitution, indemnification, compensation or other settlement.

5. In respect of matters covered in this article, each Contracting Party shall grant investors of the other Party treatment which shall be at least equal to that granted in its territory to investors of the most favoured nation. Such treatment shall in no case be less favourable than that recognized by international law.

Article 5

1. A Contracting Party in whose territory investments have been made by investors of the other Contracting Party shall guarantee to such investors the free transfer of their liquid assets, including:

(a) Income from investments, including profits, interest, capital income, dividends and royalties;

(b) Amounts required for the repayment of regularly contracted loans;

(c) Proceeds from the recovery of debts and the total or partial liquidation of investments, including capital gains or increases in the invested capital;

(d) Compensation paid pursuant to article 4;

(e) Royalties and other payments resulting from licensing rights or from commercial, administrative or technical assistance.

2. Nationals of either Contracting Party who have been authorized to work in connection with an approved investment in the territory of the other Contracting Party shall also be authorized to transfer to their country of origin an appropriate portion of their earnings.

3. Each Contracting Party shall issue the authorizations required to ensure the prompt execution of such transfers without charge other than the usual taxes and costs.

The guarantees provided for under this article shall be at least equal to those accorded in similar cases to investors of the most favoured nation.

Article 6

1. The transfers referred to in articles 4 and 5 of this Agreement shall be effected at the exchange rates applicable on the date of the transfers and in accordance with the exchange regulations in force in the State in whose territory the investment was made.

2. These rates shall in no case be less favourable than those granted to investors of the most favoured nation under, for instance, specific commitments contained in any investment protection agreements or arrangements.

3. In all cases, the rates applied shall be fair and equitable.

Article 7

1. If one Contracting Party or a public agency of that Party pays compensation to its own investors under an investment guarantee, the other Contracting Party shall recognize that the rights of the compensated investors have been transferred to the Contracting Party or public agency concerned, in its capacity as the insurer.

2. In the same manner as the investors, and within the limits of the rights thus transferred, the insurer may, by subrogation, exercise the investors' rights and invoke the claims relating thereto.

The subrogation of rights shall also extend to the transfer and arbitration rights mentioned in articles 5 and 11.

Such rights may be exercised by the insurer, within the limits of the portion of risk covered by the contract of guarantee, and by the investor receiving the guarantee, within the limits of the portion of risk not covered by the contract.

3. As far as the transferred rights are concerned, the other Contracting Party may invoke against the insurer who is subrogated into the rights of the compensated investors the obligations legally or contractually incumbent on the latter.

Article 8

When a matter relating to investments is governed both by this Agreement and by the national legislation of one of the Contracting Parties or by international conventions now existing or that may be entered into by the Parties in the future, the investors of the other Contracting Party may invoke the provisions which are most favourable to them.

Article 9

1. Investments made under a special agreement between one Contracting Party and investors of the other Party shall be governed by the provisions of this Agreement and of that special agreement.

2. Each Contracting Party shall at all times ensure respect for the commitments which it has made to investors of the other Contracting Party.

Article 10

1. Any dispute relating to the interpretation or application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through the diplomatic channel.

2. Failing settlement through the diplomatic channel, the dispute shall be referred to a joint commission composed of representatives of the two Parties; the commission shall meet, without undue delay, at the request of the initiating Party.

3. If the dispute cannot be settled by the joint commission, it shall be submitted, at the request of either Contracting Party, to an arbitration procedure conducted, in each individual case, in the following manner:

Each Contracting Party shall appoint an arbitrator within three months from the date on which one Contracting Party notifies the other of its intention to submit the dispute to arbitration. Within two months following their appointment, the two arbitrators shall appoint by mutual agreement a national of a third State to serve as chairman of the board of arbitrators.

If these time limits are not met, either Contracting Party shall invite the President of the International Court of Justice to appoint the arbitrator or arbitrators not yet appointed.

If the President of the International Court of Justice is a national of either Contracting Party or of a State with which one of the Contracting Parties has no diplomatic relations, or if for any other reason he or she is prevented from performing this function, the Vice-President of the International Court of Justice shall be invited to make the appointment or appointments.

4. The board thus constituted shall establish its own rules of procedure. Its decisions shall be taken by majority vote; they shall be final and binding on the Contracting Parties.

5. Each Contracting Party shall bear the cost of appointing its arbitrator. The cost of appointing the third arbitrator and the operating costs of the board shall be borne equally by the Contracting Parties.

Article 11

1. Any investment dispute between an investor of one of the Contracting Parties and the other Contracting Party shall be the subject of a written notification, accompanied by a sufficiently detailed memorandum, from the initiating party.

As far as possible, such a dispute shall be settled amicably by the parties to the dispute and, failing that, by conciliation between the Contracting Parties through the diplomatic channel.

2. In the absence of an amicable settlement by direct arrangement between the parties to the dispute or by conciliation through the diplomatic channel within six months of its notification, the dispute shall be submitted to international arbitration.

To that end, each Contracting Party shall agree in advance and irrevocably to the submission of any dispute to such arbitration, thereby waiving the requirement concerning prior exhaustion of domestic administrative or judicial remedies.

3. In the event of recourse to international arbitration, the dispute shall be submitted to one of the following arbitral bodies, at the option of the investor:

- The International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) established by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States opened for signature at Washington on 18 March 1965, if each State that is

a Party to this Agreement has acceded thereto. As long as this condition has not been met, each Contracting Party consents to submit the dispute to arbitration in accordance with the rules of the Additional Facility of ICSID;

- The International Court of Arbitration of the International Chamber of Arbitration in Paris;

- The Institute of Arbitration of the Chamber of Commerce in Stockholm.

If arbitration proceedings are instituted on the initiative of one Contracting Party, that Party shall invite in writing the investor concerned to determine to which arbitral body the dispute should be referred.

4. Neither Contracting Party that is a party to a dispute may object, at any stage of the arbitration procedure or of the execution of an arbitral award, to the receipt by the investor who is the other party to the dispute of compensation covering all or part of his losses under an insurance policy or under the guarantee provided for in article 7 of this Agreement.

5. The arbitral tribunal shall base its decision on the national law of the Contracting Party which is a party to the dispute in whose territory the investment is situated, including the rules relating to conflict of laws, on the provisions of this Agreement, on the terms of any special agreement which has been concluded concerning the investment, and on the principles of international law.

6. Arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party undertakes to execute the awards in accordance with its national legislation.

Article 12

In all matters relating to the treatment of investments, the investors of each Contracting Party shall enjoy most-favoured-nation treatment in the territory of the other Party.

Article 13

1. This Agreement shall enter into force one month from the date on which the Contracting Parties exchange their instruments of ratification.

It shall remain in force for a period of 10 years.

Unless one of the Contracting Parties denounces it at least six months before the expiry of its period of validity, it shall be tacitly extended each time for a further period of 10 years, each Contracting Party reserving the right to terminate it by giving written notice at least six months before the expiry of the current period of validity.

2. Investments made prior to the date of expiry of this Agreement shall remain governed by it for a period of 10 years from that date.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done at Brussels on 25 April 1990 in duplicate in the French, Dutch and Spanish languages, all three texts being equally authentic.

For the Belgo-Luxembourg Economic Union:

MARK EYSKENS
Minister for Foreign Affairs

For the Government of the Republic of Bolivia:

CARLOS ITURRALDE BALLIVIAN
Minister for Foreign Affairs and Worship